

АДАПТАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА В ПРОЦЕСІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Рибачок Тетяна

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
юридичного факультету Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'ячука»
м. Рівне, Україна*

Процес євроінтеграції України є однією з ключових стратегічних цілей нашої держави з моменту набуття незалежності. Євроінтеграція охоплює широке коло сфер, таких як економіка, право, соціальні стандарти, енергетична політика, охорона довкілля та права людини. Успішна інтеграція України до європейського співтовариства вимагає проведення комплексних реформ, спрямованих на гармонізацію національного законодавства та практик з нормами ЄС.

Одним із головних викликів на цьому шляху є не лише приведення нормативно-правової бази у відповідність до європейських стандартів, але й їх реальна імплементація в життя. Адаптація охоплює широкі сфери – від конституційних реформ та демократизації до економічної стабільності, екологічної безпеки та боротьби з корупцією.

У процесі євроінтеграції України особливу увагу приділяють адаптації наступних галузей права під вимоги Європейського Союзу:

- Конституційне та адміністративне право, зокрема в контексті гармонізації конституційних засад із європейськими стандартами, а також реформи органів державної влади та децентралізації;

- Економічне та фінансове право, а саме - реформа економічної політики, регуляція інвестування, торгівлі, митної політики, а також боротьба з корупцією та запобігання відмиванню коштів;

- Цивільне право, в першу чергу, узгодження норм щодо захисту прав споживачів, інтелектуальної власності, контрактного права та корпоративного управління.

- Екологічне право, а саме впровадження норм ЄС щодо охорони довкілля, законодавства про зміну клімату, поводження з відходами та захист біорізноманіття;

- Інші не менш важливі галузі права та ключові реформи.

Проте саме екологічне законодавство є однією з тих галузей права яка в процесі євроінтеграції України потребуватиме поглибленої уваги як законодавців так і дослідників – юристів, адже саме адаптація екологічного права України до вимог Європейського Союзу є важливим кроком на шляху до європейської спільноти.

Джерелами захисту екологічного права в Україні виступає основний закон – Конституція України, кодекси України, Закони України (Про охорону навколишнього природного середовища, Про оцінку впливу на довкілля, Про стратегічну екологічну оцінку), міжнародні договори України, рішення Європейського суду з прав людини, акти нормативного характеру.

Особливої уваги в процесі євроінтеграції потребують норми, що стосуються зміни клімату. В цьому контексті Україна повинна інтегрувати положення Паризької угоди [3] та Європейського зеленого курсу, включаючи цілі щодо вуглецевої нейтральності, а також впровадження норм ЄС щодо зменшення викидів парникових газів.

Важливим є створення ефективних механізмів моніторингу викидів та системи торгівлі квотами на викиди, аналогічної до Системи торгівлі викидами ЄС (EU ETS). Питання захисту повітря потребує розробки і впровадження в соціальне життя, а також адаптація Директиви ЄС 2008/50/ЄС [5] щодо якості атмосферного повітря та забезпечення чистого повітря, зменшення промислових викидів та вдосконалення стандартів для великих спалюваних установок (Директива 2010/75/ЄС).

Не менш важливим є поводження з відходами, зокрема впровадження принципів циркулярної економіки та адаптація Директиви 2008/98/ЄС щодо поводження з відходами, яка передбачає пріоритет запобігання утворенню відходів, переробку, повторне використання та зниження частки відходів які підлягають захороненню на полігонах. Інтеграція вимог щодо роздільного збору відходів і збільшення переробки пластмас, скла, металів та інших матеріалів.

Охорона водних ресурсів теж важлива в процесі євроінтеграції. В першу чергу, мається на увазі гармонізація з Водною рамковою Директивою ЄС 2000/60/ЄС [2], яка передбачає комплексний підхід до управління водними ресурсами та захист річок, озер і підземних вод. Розвиток інфраструктури для очищення стічних вод і захисту водних екосистем.

Біорізноманіття та природоохоронні території, що включає в себе адаптацію вимог Директиви ЄС про збереження природних місць проживання та дикої флори і фауни (92/43/ЄЕС) та Директиви про охорону птахів (2009/147/ЄС). Створення мережі природоохоронних територій, які охоплюють найбільш цінні природні території для охорони біорізноманіття. Важливою є хімічна безпека, зокрема передбачатиме адаптацію Регламенту REACH (Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals), що регулює виробництво, продаж та використання хімічних речовин. Гармонізація з Директивою щодо класифікації, маркування та пакування хімічних речовин (CLP).

Енергетична ефективність та відновлювані джерела енергії, які базуються на виконанні норм Директиви 2012/27/ЄС [1] щодо енергетичної ефективності та Директиви 2018/2001/ЄС [4] щодо розвитку відновлюваних джерел енергії. Це передбачає активне використання чистих технологій, зниження споживання енергії, впровадження стандартів для будівель та транспортних засобів.

Адаптація цих норм вимагатиме не лише змін у законодавстві, але й інвестицій у нові технології, реформування інституцій та зміни у підходах до управління природними ресурсами. Це також потребує ефективної співпраці з європейськими партнерами для обміну досвідом та забезпечення сталого розвитку.

З огляду на зазначені аспекти адаптації екологічного права України до вимог Європейського Союзу, можна зробити низку висновків. Насамперед, високі вимоги Європейського Союзу до охорони довкілля можуть стати справжнім викликом для України і тому наша держава повинна адаптувати своє екологічне законодавство до директив та регламентів ЄС, що вимагатиме значних змін в існуючих нормах і практиках. Також, наявність системних прогалин в українському законодавстві створює додаткові проблеми на шляху до гармонізації національного законодавства та вимог ЄС. Хоча в Україні вже існує певна база екологічного законодавства, вона часто не відповідає сучасним європейським стандартам. Наприклад, управління відходами, охорона водних ресурсів, контроль за викидами та захист біорізноманіття є сферами, які вимагають перегляду та доопрацювання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Директива Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2018/2002 від 11 грудня 2018 року про внесення змін до Директиви 2012/27/ЄС про енергоефективність. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_041-18#Text
2. Директива Європейського Парламенту і Ради 2000/60/ЄС від 23 жовтня 2000 року про встановлення рамок заходів Співтовариства в галузі водної політики. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_962#Text
3. Празька угода. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_161#Text
4. Директива Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2018/2001/ЄС від 11 грудня 2018 року про стимулювання використання енергії з відновлюваних джерел (нова редакція). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_039-18#Text
5. Директива 2008/50/ ЄС Європейського Парламенту та ради від 21 травня 2008 року про якість атмосферного повітря та чистіше повітря Європи. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_950#Text